

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo:101002/B/2018/36097107977202948

**KRITÉRIUM EKONOMICKY NAJVÝHODNEJŠIA
PONUKA VO VEREJNOM OBSTARÁVANÍ**

Bakalárska práca

2018

Marek Halmo

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**PRÁVO USADIŤ SA A ZRIAĐOVANIE POBOČIEK
A PREMIESTNENIE SÍDLA**

Bakalárska práca

Študijný program: Ekonomía a právo
Študijný odbor: NÁRODNÉ HOSPODÁRSTVO
PRÁVO
Školiace pracovisko: Katedra ústavného práva
Právnická fakulta
Školiteľ: JUDr. Milan Hodás, PhD.

2018

Marek Halmo

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu písal samostatne a uviedol som všetku použitú literatúru.

.....

vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Touto cestou by som rád vyjadril veľkú vďaku môjmu školiteľovi JUDr. Milanovi Hodásovi, PhD., za rady, odporúčania a pripomienky, ktoré mi počas písania poskytol.

Abstrakt

HALMO, Marek: *Kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka vo verejnom obstarávaní*. [Bakalárska práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta. Katedra ústavného práva. Študijný odbor: Ekonomika a právo. Vedúci: JUDr. Milan Hodás, PhD. Bratislava: Univerzita Komenského, 2018. 49 s.

Táto bakalárska práca obsahuje spracovanie témy spôsobu vyhodnocovania ponúk vo verejnom obstarávaní, najmä sa venuje kritériu ekonomicky najvýhodnejšia ponuka.

V rámci tejto témy sa spomínajú tri spôsoby vyhodnocovania ponúk (verejnými) obstarávateľmi, a to najlepší pomer ceny a kvality, nákladová efektívnosť – najmä náklady počas životného cyklu a najnižšia cena, ktorých hlavným cieľom je výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Súčasťou práce sú teoretické východiská čerpané zo zákona o verejnom obstarávaní, najčastejšie príklady využívania jednotlivých kritérií a základné problémy pri využívaní konkrétnych spôsobov vyhodnocovania ponúk. Záver práce je venovaný príkladom využitia viac kritériálneho hodnotenia ponúk. Prostredníctvom vzorového príkladu, v ktorom sú využité teoretické poznatky naprieč celou prácou, demonštrujeme situáciu, kedy najnižšia cena nie je ekonomicky najvýhodnejšou ponukou. V rámci reálneho príkladu uvádzame vzor, ako je v skutočnosti využívané multikritériálne hodnotenie ponúk.

Kľúčové slová: Verejné obstarávanie, ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, kritériá na vyhodnocovanie ponúk, Úrad pre Verejné obstarávanie, multikritériálne hodnotenie.

Abstract

HALMO, Marek: *Most economically advantageous tender in public procurement* [Bachelor thesis]. Comenius University in Bratislava. Faculty of Law. Department of Constitutional Law. Field of study: Economy and Law. Supervisor: JUDr. Milan Hodás, PhD. Bratislava: Comenius University, 2018. p. 49.

Bachelor thesis focuses on the most economically advantageous tender in public procurement as the one of the methods of evaluation of tenders in public procurement. There are mentioned three methods of the evaluation of the tenders: price/quality ratio, efficiency of costs and the lowest price. These methods lead to choose the most economically advantageous tender. This thesis defines theoretical basis defined in the law of public procurement, the most used examples of criterias and the main issues arised while using the methods of the evaluation of tenders. The end of the thesis describes some examples of the use of multi-criteria evaluation of the tenders. While using theoretical basis, the thesis demonstrates through an example a situation, when the lowest price offered is not the most economically advantageous tender. Thanks to this example it is shown how the multi-criteria evaluation is used in practice.

Key words: Public procurement, the most economically advantageous tender, criteria for the evaluation of tenders, Office of Public Procurement, multi-criteria evaluation.

Predhovor

Táto bakalárska práca vznikla so zámerom ozrejmiť a teoreticky vymedziť jeden z kľúčových problémov verejného obstarávania, ktorému sa v ostatnom čase venovala zvýšená pozornosť a bolo o nej vydaných viacero názorových tokov. Ide o problematiku kritériá ekonomicky najvýhodnejšej ponuky vo verejnom obstarávaní. Úmyslom tejto bakalárskej práce je priblížiť a objasniť danú problematiku širšiemu okruhu ľudí, ktorí nemusia byť veľmi zainteresovaní do oblasti verejného obstarávania. Vzhľadom na výrazný záujem o túto oblasť z laickej verejnosti.

Kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka bola vymedzená zákonom č. 26/2005 o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako jedno z kritérií na vyhodnocovanie ponúk. V súčasne platnom zákone o verejnom obstarávaní č. 343/2015 bolo toto kritérium nahradené dvomi legislatívnymi pojmami, a to najlepším pomerom ceny a kvality a nákladovou efektívnosťou – najmä nákladmi počas životného cyklu. Kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka však zostala ako cieľ, ktorý sa má prostredníctvom kritérií na vyhodnocovanie ponúk dosiahnuť.

V rámci témy ekonomicky najvýhodnejšej ponuky je kľúčovým problémom v súčasnej slovenskej praxi využívanie viacerých kritérií pri vyhodnocovaní ponúk, resp. využívanie aj iných kritérií ako je cena. Európska normotvorba smernicami vydanými v roku 2014 iniciuje verejných obstarávateľov, resp. obstarávateľov využívať viac kritérií ako je len (najnižšia) cena z hľadiska väčšej transparentnosti týchto súťaží. Avšak realita v slovenskom verejnom obstarávaní je kritická voči takémuto prístupu a väčšina verejných obstarávaní stále prebieha len na základe najnižšej ceny. V rámci našej práce sa snažíme identifikovať problémy a príčiny vzniku nízkeho využívania viacerých kritérií. Na podporu lepšieho pochopenia problematiky uvádzame aj konkrétne príklady využitia viacerých kritérií pri hodnotení ponúk.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	8
Úvod.....	9
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA.....	11
1.1 Historický vývoj VO na Slovensku a legislatívne vymedzenie.....	11
1.2 Základné princípy VO.....	13
2 KRITÉRIUM EKONOMICKY NAJVÝHODNEJŠIA PONUKA.....	16
2.1 Kritériá na vyhodnocovanie ponúk	19
2.1.1 Najlepší pomer ceny a kvality	20
2.1.2 Nákladová efektívnosť – najmä náklady počas životného cyklu.....	21
2.1.3 Najnižšia cena	24
2.2 Určovanie váh jednotlivých kritérií	26
2.2.1 Metóda poradia	28
2.2.2 Bodovacia metóda.....	29
2.2.3 Metóda alokácie 100 bodov	29
2.2.4 Pravidlá uplatnenia jednotlivých kritérií.....	30
2.3 Čo nesmie byť kritériom na vyhodnocovanie ponúk.....	30
2.4 Štatistika využívania jednotlivých kritérií a predpoklad využívania kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka v budúcnosti	31
2.5 Rozdielny postoj Práva EÚ a Slovenskej legislatívy	33
2.5.1 Postoj práva EÚ	33
2.5.2 „Postoj“ slovenskej legislatívy	34
3 REÁLNY PRÍKLAD VYUŽITIA.....	36
3.1 Vzorový (ilustračný) príklad	36
3.2 Reálny príklad	38
Záver	43
Zoznam použitej literatúry	45

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

VO – Verejné obstarávanie

ZVO – Zákon o verejnom obstarávaní č. 343/2015

ÚVO – Úrad pre Verejné obstarávanie

EÚ – Európska únia

MEAT – Most Economically Advantageous Tender (Ekonomicky najvýhodnejšia ponuka)

ÚVOD

Téma verejného obstarávania je vo verejnosti často diskutovaná a vo všeobecnosti býva terčom kritiky. Verejné obstarávanie je častou témou debát politikov, novinárov, ale aj laickej verejnosti. Tento jav je pochopiteľný, nakoľko ide o oblasť, v ktorej dochádza k využívaniu, resp. vynakladaniu verejných zdrojov. Žiaľ musíme konštatovať, že negativita spojená s verejným obstarávaním na Slovensku je vo veľkom množstve situácií opodstatnená. Pravidelne sú medializované prípady predražených tendrov, zákaziek šitých na mieru jednému konkrétnemu uchádzačovi alebo situácie, kedy sú samotní uchádzači vopred dohodnutí, ktorý dané verejné obstarávanie vyhrá. Preto je základným cieľom nielen slovenskej, ale aj európskej legislatívnej činnosti zvýšiť transparentnosť v oblasti verejného obstarávania. Jednou z možných ciest, ako zamedziť podvodným a neférovým verejným obstarávaniam je využitie viacerých kritérií na vyhodnotenie ponúk s cieľom dosiahnuť ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, ktorej sa venuje práve naša bakalárska práca.

Pojem verejné obstarávanie je vo všeobecnosti súbor postupov uplatňovaných pri nákupoch s využívaním (spravidla) verejných prostriedkov. Tieto postupy viažu verejného obstarávateľa, obstarávateľa a osoby, ktoré používajú verejné zdroje postupovať podľa zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Čokoľvek teda chce takáto organizácia obstarat', musí sa pri výbere dodávateľa riadiť týmto zákonom a konať v súlade s ním. V uvedenom zákone je teda aj definovaný legislatívny rámec samotného procesu vyhodnocovania ponúk. Kritériám na vyhodnocovanie ponúk je venovaný § 44, ktorý stanovuje ako kritéria na vyhodnocovanie ponúk pomer ceny a kvality, nákladovú efektívnosť – najmä náklady počas životného cyklu a najnižšiu cenu, ktorých cieľom je výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Bakalárska práca je zložená z troch častí, a to úvodu, jadra a záveru. V samotnom jadre, ktoré sa ďalej člení na tri kapitoly, postupne prechádzame od všeobecného vymedzenia verejného obstarávania, cez hlavnú problematiku a tému tejto bakalárskej práce k príkladom reálneho využitia multikriteriálneho hodnotenia ponúk.

V prvej kapitole sa venujeme základnému vymedzeniu verejného obstarávania, jeho historickému vývoju v podmienkach Slovenskej republiky a základným zásadám

verejného obstarávania. V tejto kapitole tiež vymedzujeme legislatívny rámec upravujúci túto oblasť v Slovenskej republike a tiež aj v priestore Európskej únie.

Druhá kapitola je pre túto prácu ťažisková a venuje sa kritériu ekonomicky najvýhodnejšia ponuka. Uvádzame spôsoby, na základe ktorých sa vyhodnocujú ponuky spolu s ich legislatívnymi definíciami, teoretickým doplnením a vysvetlením. K týmto spôsobom vyhodnocovania ponúk uvádzame aj najčastejšie prípady, v ktorých sú využívané spôsoby výpočtu váh jednotlivých kritérií. Na záver druhej kapitoly sa venujeme porovnaniu prístupu slovenskej legislatívnej úpravy tejto oblasti s úpravou na úrovni Európskej únie.

Posledná, tretia kapitola, je venovaná reálnym príkladom hodnotenia ponúk na základe viacerých kritérií, na ktorých sú teoretické poznatky z celej práce demonštrované.

Cieľom tejto bakalárskej práce je priblížiť inštitút ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, objasniť jeho úlohy a stanoviť niektoré problémy jeho využívania.

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

Verejné obstarávanie je oblasťou ekonomickej ale aj právnej vedy, pri ktorej sa uplatňujú pravidlá a postupy podľa zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, ktorými sa zadávajú zákazky, koncesie a súťaže návrhov. Nakoľko sa pri takýchto postupoch často využívajú prostriedky z verejných zdrojov, je tejto oblasti venovaná zvýšená pozornosť. Táto pozornosť je tejto oblasti však venovaná oprávnene, pretože je to priestor pre nečestných účastníkov takýchto procesov na vlastné obohatenie sa na úkor spoločnosti. Isté zdroje dokonca hovoria o Zákone o verejnom obstarávaní ako o zákone, ktorý je najporušovanejším zákonom v slovenskej legislatíve. Práve kvôli takýmto situáciám je v tejto oblasti veľmi aktívna legislatívna činnosť. Oblasť verejného obstarávania sa musela vyvíjať spoločne so zmenami v podnikateľskom, ale najmä v súťažnom prostredí.

1.1 Historický vývoj VO na Slovensku a legislatívne vymedzenie

Po roku 1989 a prechode našej ekonomiky na trhovú ekonomiku vznikla potreba legislatívne upraviť pravidlá pri vynakladaní verejných prostriedkov pri zabezpečovaní potrieb zo strany subjektov napojených na štátny, resp. obecný rozpočet. Pravidlá pre oblasť verejného obstarávania sú na Slovensku používané od roku 1994 kedy nadobudol účinnosť zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác.¹ Primárnym cieľom tohto zákona bolo zabezpečiť prehľadnosť procesov vo verejnom obstarávaní, ale hlavne stanoviť základné formy a pravidlá postupov v obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác zabezpečovaných z verejných zdrojov s cieľom efektívneho využívania týchto prostriedkov.

S vývojom spoločnosti, obchodu ale najmä s rastúcou europeizáciou Slovenskej republiky sa vyvíjala aj slovenská právna úprava. Postupom času bol zákon upravujúci

¹ Dôvodová správa k zákonu č. 343/2015 o verejnom obstarávaní.

verejné obstarávanie niekoľkokrát novelizovaný, resp. na účely legislatívneho vymedzenia oblasti verejného obstarávania bolo vydaných postupne viacero zákonov. Posledným zákonom upravujúcim túto oblasť je zákon č. 343/2015 Z. z. o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len Zákon o verejnom obstarávaní, ZVO), ktorý nadobudol účinnosť 18. apríla 2016. Tento zákon bol vypracovaný ako povinné transponovanie smerníc Európskej únie vydaných v roku 2014 do slovenského právneho poriadku.

Na základe jedného zo spomínaných zákonov² bol 1. januára 2000 zriadený Úrad pre verejné obstarávanie (ďalej len ÚVO), ktorý má kompetenciu riadiť politiku verejného obstarávania a koncesného obstarávania, tak isto pre výkon dohľadu na verejným obstarávaním, vydávanie Vestníka verejného obstarávania, vedenie zoznamu podnikateľov a pre prípravu odborne spôsobilých osôb na verejné obstarávanie. Všetky kompetencie Úradu pre verejné obstarávanie sú vymedzené v § 147 zákona o verejnom obstarávaní.

Vstupom do Európskej únie 1. 1. 2004 vznikla potreba aproximácie práva Slovenskej republiky s právom EÚ. Oblasť verejného obstarávania sa teda riadi aj Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní a Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a ďalšími smernicami.³ Tieto smernice upravujú a nastavujú spoločné pravidlá pre verejné obstarávanie tak, aby základné princípy boli identické vo všetkých členských krajinách Európskej únie. Cieľom je zjednodušiť proces obstarávania, zvýšiť cezhraničnú spoluprácu, zlepšiť prístup i pre malé a stredné podniky, profesionalizovať proces obstarávania a zvýšiť férovosť jednaní. Dôležitými kritériami sú udržateľnosť, ekologické a sociálne kontexty a predovšetkým kvalita.

Oblasť verejného obstarávania by v celoeurópskom ponímaní mala byť v zásade rovnaká a smerujúca k rovnakým cieľom. Na zabezpečenie dosiahnutia týchto cieľom sa oblasť verejného obstarávania musí riadiť určitými základnými princípmi, ktorým sa venujeme v nasledujúcom texte.

² Zákon č. 263/1999 Z. z.

³ Všetky smernice, ktoré boli transponované do slovenského právneho poriadku sú vymedzené v transpozičnej prílohe zákona o verejnom obstarávaní.

1.2 Základné princípy VO

„Oblasť verejného obstarávania je jednou z najsledovanejších oblastí, ktorá spolu sa pravidlami pre voľný pohyb tovarov, služieb, pracovných síl a kapitálu vytvára prostredie pre konkurenciu v rámci spoločného vnútorného trhu a spolu s nimi je zárukou vyrovnaného a udržateľného rastu, vyššej zamestnanosti a sociálnej starostlivosti, vyššej životnej úrovne a kvality života, ako aj ekonomickej a sociálnej súdržnosti.“⁴

Základné princípy verejného obstarávania sú v slovenskej právnej vyjadrené v § 10 ods. 2 zákona číslo 343/2015 o Verejnom obstarávaní.

Princípmi verejného obstarávania sú:

- *princíp rovnakého zaobchádzania* – znamená, že nemožno uprednostňovať jedného uchádzača pred druhým na základe štátnej príslušnosti (rozpor s právom EÚ⁵) a každý záujemca alebo uchádzač by mal dostávať informácie rovnakým spôsobom, v rovnakom čase a v rovnakom rozsahu,
- *princíp nediskriminácie* - znamená, že sa neuplatnia nepotrebné obmedzenia účasti vo verejnom obstarávaní na konkrétnu objednávku. To nebráni obstarávateľovi, aby trval na tom, že účasť môže byť obmedzená na kvalifikované firmy, alebo aby stanovil prísne ukazovatele s ohľadom na kvalitu obstarávaných prác, tovarov a služieb.⁶ Ak jednotlivé kritéria na vyhodnotenie ponúk súvisia s predmetom zákazky a umožňujú, aby boli ponuky vyhodnocované rovnako, sú nediskriminačné. Výber kritérií na vyhodnotenie ponúk a ich uplatnenie musí smerovať k dosiahnutiu ekonomicky najvýhodnejšej ponuky s cieľom získať za danú cenu najvyššiu hodnotu plnenia. Najvyššia hodnota plnenia predstavuje súhrn úžitkov (kvalitatívnych estetických, cenových, prevádzkových a pod.), ktoré sa dosiahnu,⁷

⁴ ZACHAR, J., Verejné obstarávanie po novom. In *Poradca*. Žilina: Poradca, 2016, 21(10), 217-296. ISSN 1335-1583.

⁵ Čl. 30, 48, 59 a 169 Zmluvy o ES; Smernica 71/305/EHS.

⁶ VLACH, J., a NEMEC, J., *Verejné obstarávanie vo väzbe na korupciu a transparentnosť*. Bratislava: Róbert Vico, 2001. s. 9.

⁷ Výkladové stanovisko Úradu pre Verejné obstarávanie č. 8/2012 k § 35 ods. zákona o verejnom obstarávaní.

- *princíp hosp. efektívnosti* - dotýka sa najmä cien prác, tovarov a služieb, ale môže sa dotýkať aj iných kritérií, ktoré ovplyvňujú ekonomický prínos pre obstarávateľa, ako sú cena obstarania, výkon a využiteľnosť služby a pod. Efektívnosť zahŕňa systém, pracujúci v danom časovom rámci s minimom byrokracie a zodpovedajúci potrebám konečného užívateľa prác, služieb a tovarov,
- *princíp transparentnosti* - ktorú charakterizujú jasné pravidlá a prostriedky na overenie plnenia týchto pravidiel. Prostriedkami na zabezpečovanie transparentnosti sú verejné vyhlásenia metód verejného obstarávania, účasť uchádzačov na otváraní obálok, dodržovanie vyhlásených podmienok a kritérií a verejné vyhlasovanie výsledkov a víťazov. Prostriedkami na overovanie transparentnosti sú protokoly, ktoré sú prístupné verejným audítorm a zainteresovaným stranám, ako sú neúspešní uchádzači, ktorí chcú poznať dôvody, prečo v súťaži neuspeli.

Jednotlivé princípy nemožno aplikovať pri uplatňovaní pravidiel verejného obstarávania separátne, ale je potrebné ich aplikovať kumulatívne a s tým, že každý z princíпов dopĺňa a ovplyvňuje ostatné princípy verejného obstarávania.

Vláda a platitelia daní chcú vedieť protihodnotu za verejné prostriedky vynaložené na obstarávanie prác, tovarov a služieb. Preto sú hospodárnosť a efektívnosť hlavnými cieľmi VO na národnej úrovni. Nediskriminácia, transparentnosť a verejná zodpovednosť sú doplnujúce ciele, ktoré vedľa hlavných úloh hospodárnosti a efektivity môžu v niektorých prípadoch spôsobiť konflikty nielen na národnej aj na medzinárodnej úrovni.⁸

Nedostatočná transparentnosť vo VO vplýva svojimi dôsledkami na nedostatočnú mieru dodržiavania ostatných hlavných princíпов VO, najmä nedostatočnú hospodárnosť vynakladania verejných prostriedkov. Netransparentnosť vo verejnom obstarávaní prispieva podstatnou mierou aj k netransparentnosti vo verejnom živote vôbec a navyše

⁸ VLACH, J., a NEMEC, J., Verejné obstarávanie vo väzbe na korupciu a transparentnosť. Bratislava: Róbert Vico, 2001. s. 9.

spôsobuje významné škody v oblasti etikety a morálky, ktoré môžu byť vo verejnom živote významnejšie ako priame škody hospodárske.⁹

Týmito princípmi sa má zabezpečiť vyhodnocovanie ponúk v podmienkach spravodlivej, čestnej a efektívnej hospodárskej súťaže. Základným cieľom takto stanovených kritérií je výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Práve problematike ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, ktorej je venovaná táto bakalárska práca, sa budeme venovať v nasledujúcich kapitolách.

⁹ VLACH, J., a NEMEC, J., *Verejné obstarávanie vo väzbe na korupciu a transparentnosť*. Bratislava: Róbert Vico, 2001. s. 9.

2 KRITÉRIUM EKONOMICKY NAJVÝHODNEJŠIA PONUKA

Kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, v angličtine označovaná pojmom „Most economically advantageous tender“ (MEAT), je chýlostivým bodom slovenskej právnej úpravy. V predchádzajúcom zákone o Verejnom obstarávaní, zákone č. 25/2006, bolo kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka legislatívne vymedzené ako jedno z dvoch kritérií na vyhodnocovanie ponúk, druhým kritériom bola najnižšia cena¹⁰. V aktuálne platnom zákone o VO¹¹ bolo toto ustanovenie nahradené najlepším pomerom ceny a kvality a nákladovou efektívnosťou.¹² Z legislatívne vymedzeného pojmu sa však stal cieľ, ktorý sa má kritériami na vyhodnocovanie ponúk dosiahnuť.

Ekonomicky najvýhodnejšia ponuka dáva priestor obstarávateľom zohľadniť kritériá, ktoré reflektujú kvalitatívne, technické a udržateľné aspekty predkladania ponúk, rovnako tak aj cenu pri rozhodovaní o zadaní zákazky. Základná premisa je, že všetky kritériá, ktoré obstarávateľ použije musia byť prepojené s predmetom zákazky.¹³

Za kritériá súvisiace s predmetom zákazky sa považujú také kritériá, ktoré sa týkajú prác, dodávok alebo služieb, ktoré sa majú poskytnúť na základe tejto zmluvy v akomkoľvek ohľade a v ktorejkoľvek fáze ich životného cyklu vrátane rozličných faktorov. Tieto faktory môžu byť napríklad: špecifický proces výroby, poskytovania alebo obchodovania s týmito prácami, dodávkami alebo službami, špecifický proces pre inú etapu ich životného cyklu, hoci tieto faktory nemusia tvoriť súčasť ich hmotnej podstaty. Ekonomicky najvýhodnejšia ponuka je taká, ktorá reflektuje nielen jednotkovú cenu, ale aj širšiu paletu kritérií a dlhodobú výhodnosť pre spoločnosť.¹⁴

Kritériá na vyhodnotenie ponúk uvedie:

- a) verejný obstarávateľ v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania,

¹⁰ § 35 ods. (1) zákona č. 25/2006 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹¹ Zákon č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹² Bližšie rozpracované v časti 2.1.

¹³ SOBOLÍČ, M., Najnižšia cena nemusí byť jediný argument. In *Revue priemyslu: ľudia, manažment a hospodárstvo*. Bratislava: SON MEDIA, 2016, 10(10), s. 73.

¹⁴ Tamže.

b) obstarávateľ v oznámení použitom ako výzva na súťaž, vo výzve na potvrdenie opätovného záujmu podľa § 88 ods. 3, vo výzve na predloženie ponuky alebo vo výzve na rokovanie alebo v súťažných podkladoch.¹⁵

Kritériá na vyhodnotenie ponúk, uvedené v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania alebo v súťažných podkladoch, sa často skladajú z niekoľkých čiastkových kritérií. Tieto tzv. subkritériá s ich jednotlivými príslušnými váhami by sa mali uchádzačom oznámiť, pričom podrobnosti o čiastkových kritériách by mali byť poskytnuté v rámci súťažných podkladov a nie v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania.¹⁶

V právnych predpisoch sú tieto kritériá uvedené demonštratívnym výpočtom, môžu to byť napríklad:

- kvalita,
- cena alebo náklady za použitia prístupu efektívnosti nákladov,
- technické zásluhy,
- estetické a funkčné charakteristiky,
- prístupnosť sociálnych charakteristík,
- environmentálne charakteristiky,
- inovatívne charakteristiky,
- popredajný servis a technická pomoc alebo dodacie podmienky.

Zákonodarca vychádza z princípu, že kritériami na vyhodnotenie ponúk dochádza k výberu ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Toto riešenie je v súlade s recitálom smernice 2014/24/EÚ, ktorý uvádza, že pojem ekonomicky najvýhodnejšej ponuky je zastrešujúcim pojmom pre výber ekonomicky najvýhodnejšieho riešenia¹⁷. V súvislosti s charakterom kritérií na vyhodnocovanie ponúk, je v dôvodovej správe k zákonu o verejnom obstarávaní uvedené, že: „*by nemal byť výber ekonomicky najvýhodnejšej ponuky založený výlučne na tzv. nenákladových kritériách. Kvalitatívne kritériá na vyhodnocovanie ponúk by preto mali byť sprevádzané nákladovým kritériom, ktorým by*

¹⁵ § 44 ods. 9 zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁶ VLACH, J., a NEMEC, J., *Verejné obstarávanie vo väzbe na korupciu a transparentnosť*. Bratislava: Róbert Vico, 2001. s. 9.

¹⁷ GRIGA, M., a TKÁČ, J., 2016. *Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár*. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. s. 565.

mohla byť cena alebo prístup založený na nákladovej efektívnosti, ako je napríklad prístup spočívajúci v určení nákladov na životný cyklus.“¹⁸

Cieľom týchto kritérií pri vyhodnocovaní ponúk je identifikácia ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Tohto cieľa je potrebné sa držať najmä pri nastavovaní váh jednotlivých kritérií.

Využívanie kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, resp. multikritériálneho hodnotenia zákaziek, nie je v slovenskej praxi veľmi časté, no zároveň je praxou kritizované. Nízke percento využívania iných, resp. viacerých hodnotiacich kritérií ako je len najnižšia cena, závisí z časti od vyššej byrokratickej náročnosti pri aplikácií a z časti aj z kritiky (či už zo strany uchádzačov alebo ÚVO) obstarávateľov pri výbere konkrétnych kritérií. Pri samotnom zadávaní súťaže musí verejný obstarávateľ obhájiť výber jednotlivých kritérií pred príslušným orgánom¹⁹ a preukázať ich súvis s predmetom zákazky a ich opodstatnenosť v danej súťaži. Určenie váh kritérií musí byť tiež riadne vysvetlené a odôvodnené. Obstarávateľ by si mal vypracovať ekonomickú analýzu pre dopady konkrétne nastavených kritérií a zhodnotiť najlepšiu možnú variantu.²⁰

Problém však môže nastať aj v momentoch, keď neúspešní uchádzači po vyhlásení výsledkov napádajú rozhodnutie a podávajú námietky, čo samotný priebeh verejného obstarávania veľmi predlžuje, s čím býva spojená kritika verejnosti pri väčších zákazkách aj rastúci záujem médií. Verejný obstarávateľia resp. obstarávateľia, pokiaľ pracujú s verejnými prostriedkami, sú často pod paľbou kritiky, že váhy jednotlivých kritérií boli nastavené v prospech jedného uchádzača, a teda, že bola zákazka už vopred rozhodnutá. Následná obhajoba a objasňovanie obstarávateľov, prečo zvolili jednotlivé kritériá a váhy, je časovo náročná a prináša so sebou množstvo problémov a nevyriešených otázok, čo často býva spojené s nemalými finančnými stratami (resp. nákladmi). Stanovenie relatívnej váhy každého kritéria, najmä pri necenových kritériách, býva najčastejším terčom žiadostí o nápravu a námietok, týkajúcich sa kritérií. Napríklad, pri stavebných prácach býva nezriedkavé, že k ekonomicky najvýhodnejšej ponuke plánuje verejný obstarávateľ dospieť kombináciou cenového kritéria a kritéria lehota výstavby. Pokiaľ určí váhu kritérií tak, že lehote výstavby prideli príliš vysoký podiel z

¹⁸ Dôvodová správa k zákonu č. 343/2015 Zákon o verejnom obstarávaní.

¹⁹ Napr. pred ÚVO.

²⁰ BORŽÍK, M., M. E. A. T: kritériá – cesta ku kvalitnejšiemu nakupovaniu? In *VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní*. Veľká Lehota: Adams Alliance s. r. o, 2017-. Ročník 1, č. 5. s. 34.

celkového bodového hodnotenia – povedzme 50% - musí mať dostatočne zdôvodnené a podložené, akým spôsobom danú váhu stanovil. Inak riskuje nielen zrušenie súťaže, ale aj manipulatívne cenové ponuky zo strany uchádzačov a vysúťaženie takej ponuky, ktorá bude v konečnom dôsledku ekonomicky menej výhodná, ako ponuka ďalších uchádzačov v celkovom poradí.

Obstarávatelia v snahe vyhnúť sa podobným scenárom často volia cestu nastavenia prísnejších, resp. prepracovanejších podmienok účasti a ako kritérium pre vyhodnocovanie ponúk si zvolia len najnižšiu cenu. To znamená, že kritériá, ktoré by boli využité pri multikritériálnom hodnotení zvolia ako podmienky pre samotnú účasť v súťaži a z tých uchádzačov, ktorí splnia tieto podmienky a dostanú sa do súťaže, si už len vyberú súťažiteľa s najnižšou cenovou ponukou. Podmienkou však je, aby podmienky na účasť v súťaži boli kvalitne a dopodrobna rozpracované, ale aj tu je potrebné vyhnúť sa špecifikáciám ušitých na to, aby mohol byť úspešný iba jeden uchádzač.

2.1 Kritériá na vyhodnocovanie ponúk

Proces verejného obstarávania býva spravidla zložitý a zdĺhavý, uchádzačov čaká komplikovaná cesta, ktorá býva ukončená výberom víťazného uchádzača. Samotný proces sa skladá z viacerých častí, pričom k výberu víťaznej ponuky (víťazného uchádzača) dochádza pri vyhodnocovaní ponúk na základe hodnotiacich kritérií. Ako bolo spomínané v predošlej časti, slovenský zákon o verejnom obstarávaní v § 44 ods. 3 obsahuje kritériá, na základe ktorých sa ponuky vyhodnocujú.

Ponuky sa vyhodnocujú na základe:

- Najlepšieho pomeru ceny a kvality
- Nákladovej efektívnosti – najmä nákladov počas životného cyklu
- Najnižšej ceny

Verejný obstarávateľ by prostredníctvom uvedených kritérií mal dosiahnuť jeden cieľ, a to výber uchádzača, ktorý predloží pre obstarávateľa ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku. Jednotlivé kritériá sú rozpracované v nasledujúcich podkapitolách.

2.1.1 *Najlepší pomer ceny a kvality*

Pri hodnotení ponúk na základe najvýhodnejšieho pomeru ceny a kvality budú ponuky hodnotené aj podľa iných kritérií, ako je len cena. Týmito kritériami môže byť napríklad kvalita produktu, lehota pre dodanie, ponuka servisných služieb. Každému kritériu je v tomto prípade priradená váha, ktorá určuje jeho relatívny význam pre zadávateľa.²¹ Cieľom používania tejto metódy je nájsť optimálny pomer ceny a výkonu, teda dosiahnutia čo najvyššej kvality plnenia pri vynaložení minimálneho množstva finančných prostriedkov – tzv. koncept „Best value for money“ (*Najlepšia hodnota na za peniaze*). Tento koncept je optimálna kombinácia všetkých hodnotených nákladových a nenákladových kritérií, ktoré ale zároveň spĺňajú požiadavky zadávateľa. Optimálna kombinácia sa líši od zákazky k zákazke a odvíja sa od cieľov požadovaného výstupu a konkrétnych podmienok a situácie, v ktorej sa zadávateľ nachádza.

Procesne v rámci tohto prístupu dochádza k oceňovaniu požadovaných vlastností v porovnaní s ich nákladmi. Výsledkom potom môže byť, že bude ekonomicky výhodnejšie kúpiť drahší produkt, pokiaľ jeho vlastnosti budú znamenať dostatočne vysoký prínos pre dosiahnutie cieľov zadávateľa. Táto metóda je vhodná predovšetkým pri zákazkách, ktorých predmet nie je homogénny a ľahko zameniteľný, teda má rozličné vlastnosti. Výhody tejto metódy spočívajú predovšetkým v možnosti hodnotenia kvality riešení navrhnutých účastníkmi zadávacieho konania, v podpore hľadania inováčných riešení, ktorých zdrojom často bývajú malé a stredné podniky, čím táto metóda podporuje zapojenie práve aj malých a stredných podnikov do verejných zákaziek. Možnosť zohľadniť náklady životného cyklu ako jedného z kritérií, ak je to ekonomicky racionálne, je tiež nespornou výhodou tejto metódy.²²

Konkrétnym príkladom zákazky, kde je vhodné zvoliť metódu najvýhodnejšieho pomeru ceny a kvality môže byť nákup tovarov, pri ktorých má kvalita vysoký význam, kde sa jedná o vysoko špecializované dodávky, kedy je súčasťou dodávky napríklad aj inštalácia alebo školenie. Ďalej to môže byť nákup služieb, pri ktorých je dôležitá kvalita, ako napríklad právnické alebo IT služby, alebo pri ktorých dodávateľ zároveň navrhuje

²¹ HRIVNÁČKOVÁ, A., DOROCIÁKOVÁ, E. a kol. 2016. *Manuál verejného obstarávania v kocke*. Informácie, rady a praktické postupy pre obstarávateľov a dodávateľov. Bratislava: s. 29.

²² GRIGA, M., a TKÁČ, J., 2016. *Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár*. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. s. 568.

riešenie, ako napríklad návrh stavebných prác, pri ktorých dodávateľ zároveň navrhuje technické riešenia.

V nadväznosti na vyššie uvedené teoretické vymedzenia ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku môžeme charakterizovať ako ponuku, ktorá je výsledkom kombinácie ceny a kvality a zároveň by mala prinášať obstarávateľskej organizácii najvyšší možný úžitok. Ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku môžeme vyhodnocovať na základe najnižšej ceny, ktorej integrálnou súčasťou je aj kvalita (v peňažnom vyjadrení), alebo na základe pomeru ceny a kvality (vyjadrenej bodmi).

Vyjadrenie kvality - cena je vždy uvedená v peňažnom vyjadrení ale kvalitu môžeme vyjadriť dvomi spôsobmi a to:

- kvalita vyjadrená v peňažnom vyjadrení - predstavuje buď kvalitu, ktorá presahuje minimálnu úroveň požiadaviek, alebo ako rozdiel v peňažnom vyjadrení medzi ponúknutou kvalitou v peňažnom vyjadrení a maximálnou úrovňou kvality v peňažnom vyjadrení,
- kvalita vyjadrená bodmi.²³

Ďalším nevyhnutným krokom je samotné overenie kvality. V procesoch verejného obstarávania keď je možné kvalitu overiť, tak toto overenie môže byť či už *ex ante* alebo *ex post*. Na určenie najlepšieho pomeru ceny kvality je v rámci vyhodnotenia ponúk na základe stanovených kritérií je dôležité *ex ante* posúdenie kvality, teda ešte pred výberom úspešného uchádzača. V prípade, ak nie je možné kvalitu overiť, dokážeme ju aspoň vnímať. Aj za týchto okolností je obstarávateľská organizácia povinná eliminovať príležitosti na to, aby počas plnenia zmluvy úspešný uchádzač znížil kvalitu. Môže tak robiť napr. cez sankcie alebo cez bonusy za vyššiu kvalitu.²⁴

2.1.2 Nákladová efektívnosť – najmä náklady počas životného cyklu

Druhou možnosťou, ktorou možno dosiahnuť ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku je nákladová efektívnosť, najmä teda náklady počas životného cyklu. Náklady počas životného cyklu zahŕňajú všetky náklady počas životného cyklu prác, tovarov alebo

²³ GARAJ, M., M. E. A. T. *kritériá – aký je najlepší pomer ceny a kvality?*. In VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní. Veľká Lehota: Adams Alliance s.r.o, 2017-. Ročník 1, č. 6-7, s. 38.

²⁴ Tamže.

služieb. Môžu to byť napríklad náklady, ako sú náklady na údržbu, používanie, výrobu, alebo náklady na výskum, ktorý sa má vykonať, vývoj a tak isto aj náklady spojené s likvidáciou po skončení životnosti, ale môže ísť aj o náklady vyplývajúce z environmentálnych externalít, ako aj znečistenie spôsobené ťažbou surovín použitých v produkte alebo spôsobené samotným produktom alebo jeho výrobou. To všetko za predpokladu, že tieto náklady je možné peňažne vyjadriť a overiť²⁵.

Jednou z nevýhod metódy hodnotenia na základe najnižšej ponúknutej ceny je nemožnosť zohľadnenia životného cyklu dodaných produktov v rámci hodnotenia ponúk, pokiaľ je hodnotenie nákladov životného cyklu ekonomicky racionálne. Táto metóda hodnotenia je vhodná v prípade, že zadávateľovi vzniknú v rôznych fázach životného cyklu predmetu verejnej zákazky v súvislosti s jeho užívaním dodatočné nezanedbateľné náklady. Tiež v prípade, ak je možné predpokladať, že pri dodávkach od rôznych dodávateľov budú tieto náklady odlišné. Ako jedno z hodnotiacich kritérií môžu byť zvolené náklady životného cyklu, no nie je vylúčená prípadná možnosť zvoliť vedľa ceny aj také kritériá, ktorých podstata nie je založená na vyčíslení nákladov životného cyklu, ale na ich základe môžeme porovnať očakávané náklady pre predmety verejnej zákazky ponúknutej jednotlivými súťažiacimi, či kritériá, ktoré môžu náklady výrazne ovplyvniť. Váhy, ktoré zadávateľ stanoví cene a ďalším kritériám nákladov životného cyklu, by mali zhruba zodpovedať podielu investičných nákladov a nákladov na prevádzku predmetu plnenia verejnej zákazky.²⁶

V prípade nákupu tovaru dlhodobej spotreby by mal zadávateľ vždy analyzovať celkové náklady životného cyklu predmetu verejnej zákazky. Ako príklad môže byť uvedený nákup tlačiarne. Pre zadávateľa je dôležitá cena tlačiarne, cena a rýchlosť tlače. Stanoví hodnotiace kritériá: Cena 70%, náklady na tlač jednej strany 20%, rýchlosť tlače (strán za minútu) 10%. Zadávateľ správne zaradil náklady na tlač jednej strany ako hodnotiace kritérium, pretože náklady na tlač jednej strany tvoria časť nákladov životného cyklu výrobku. Teda pri takto stanovených kritériách sa môže stať, že zadávateľ vysúťaží pomerne lacný prístroj s pomerne nízkymi nákladmi za tlač jednej strany, ale tento prístroj bude poruchový, s drahým servisom a pod.²⁷

²⁵ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE: právo a prax. Bratislava: Wolters Kulwer, 2014-. s. 19.

²⁶ GARAJ, M., M. E. A. T. *kritériá – aký je najlepší pomer ceny a kvality?*. In VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní. Veľká Lehota: Adams Alliance s.r.o, 2017-. Ročník 1, č. 6-7, s. 39.

²⁷ Most economically advantageous tender (MEAT). Dostupné online: <https://www.felp.ac.uk/content/most-economically-advantageous-tender-meat>

Je teda vždy nutné zamyslieť sa nad všetkými nákladmi spojenými s užívaním produktu. Obzvlášť pri prístrojoch a podobných zariadení je vhodné zaradiť aj kritérium, ktoré zohľadňuje i náklady na prípadné opravy. V určitých prípadoch je ekonomicky racionálne zvoliť ponuku s vyššími počiatocnými nákladmi, pretože tieto vyššie náklady budú vyvážené vyššími prevádzkovými úsporami v budúcnosti. Cena 50%, náklady na tlač jednej strany 20%, rýchlosť tlače (strán za minútu), náklady na hodinu servisu 10%, dĺžka záručnej doby. Tento príklad ukazuje metódu, v ktorej nie sú náklady životného cyklu vyčíslené, ale sú zvolené také hodnotiace kritériá, ktoré pomôžu porovnať prípadné náklady na opravu pri plneniach ponúknutých jednotlivými účastníkmi v zadávacom konaní.

Metóda pre vyčíslenie nákladov životného cyklu, musí byť založená na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách, prístupná všetkým dodávateľom a založená na údajoch, ktoré môžu dodávatelia poskytnúť bez vynaloženia neprimeraného úsilia.²⁸

Metóda pre vyčíslenie teda musí byť dopredu známa, dodávatelia musia vedieť, ako budú nimi predložené údaje na základe objektívne overiteľných údajov vyhodnocované, nesmú byť diskriminačné, nesmú vo svojej prístupnosti voči dodávateľom slúžiť ako kritérium, ktoré by niektorých dodávateľov zo súťaže vylučovalo a nesmú byť neprimerané vo vzťahu k možnostiam poskytnutia údajov zo strany dodávateľov. Teda v prípade, že by získanie takýchto údajov bolo napríklad prakticky nemožné alebo by bolo spojené s neprimeranými nákladmi.

Zákon o verejnom obstarávaní v § 45 stanovuje, že metóda nákladov životného cyklu môže byť pri niektorých dodávkach stanovená osobitným právnym predpisom - Zákonom č. 158/2011 Z. z. o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa daného ustanovenia je (verejný) obstarávateľ povinný v prípade zadávania nadlimitných zákaziek na dodanie špecifického tovaru – motorových vozidiel kategórie M1, M2, M3, N1, N2 a N3 zohľadniť v opise predmetu zákazky alebo v kritériách na vyhodnocovanie ponúk aj energetické a environmentálne vplyvy prevádzky motorových vozidiel počas ich životnosti, ktoré sú upravené uvedeným zákonom.²⁹

²⁸ GRIGA, M., a TKÁČ, J., 2016. Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. s. 565.

²⁹ Tamže.

Ako príklad dodávok, pri ktorých sú náklady životného cyklu nezanedbateľné a mali by byť zahrnuté do hodnotenia, môžeme uviesť napríklad verejné dopravné, distribučné, telekomunikačné a informačné systémy, stroje, stavebné objekty alebo výzbroj a techniku polície či záchranných zložiek. Tieto systémy majú dlhú dobu životnosti a náklady na obstaranie bývajú často nižšie ako náklady na prevádzku, podporu či servis. Naopak, pri dodávkach predmetov a tovarov jednorazovej spotreby môžeme očakávať, že náklady životného cyklu budú zanedbateľné.

Napríklad, náklady životného cyklu stavebných objektov sa skladajú ako z nákladov na obstaranie, tak z nákladov na prevádzku a nákladov na likvidáciu daného objektu. Stavby sú teda typickým príkladom verejnej zákazky, kde prevádzkové náklady, prípadne náklady na likvidáciu bývajú nezanedbateľné. Prevádzkové náklady stavieb majú navyše vplyv na efektívne využitie objektu.

Náklady životného cyklu stavebných objektov zahŕňajú nasledujúce: pri výstavbe – náklady na projektovú dokumentáciu a povolenie stavby, náklady na realizáciu stavby, náklady na autorský a technický dozor. Pri prevádzke – náklady na el. energiu, náklady na kúrenie, náklady na chladenie a klimatizáciu, náklady na vetranie, náklady na osvetlenie, náklady na vodné a stočné, náklady na likvidáciu odpadu, náklady na servis a údržbu zariadení, náklady na revízie zariadení, náklady na opravy a výmenu zariadení, ostatné náklady na údržbu. Pri likvidácii – náklady na likvidáciu stavby a rekultiváciu, náklady na rekultiváciu prostredia. Súčtom jednotlivých položiek dostaneme očakávané náklady životného cyklu. Nekvalitné zadanie sa potom môže premietnuť v každej z uvedených položiek a priniesť zadávateľovi výrazné dodatočné finančné náklady.³⁰

2.1.3 *Najnižšia cena*

Hodnotenie na základe najnižšej ceny je najjednoduchším a zároveň aj nečastejšie využívaným spôsobom hodnotenia verejných zákaziek, pretože jediným kritériom pri hodnotení, ktoré sa zohľadňuje, je ponúknutá cena. Jednoduchosť zadania verejného obstarávania na základe tejto metódy je nesporná a patrí to k jej hlavným výhodám.

³⁰ ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK – PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA, ISBN 978-92-79-51751-8, doi: 10.2776/022984. Dostupné online: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_cs.pdf

Rovnako tak aj transparentnosť výberu dodávateľa, nakoľko je tu len jediné hodnotiace kritérium, ktoré je navyše aj veľmi objektívne. Proces hodnotenia môže byť veľmi rýchly, oproti zákazkám, kde sa posudzujú iné kritéria. Na druhej strane má táto metóda hodnotenia aj významné nevýhody. Ku tým hlavným patrí nemožnosť zohľadnenia kvalitatívnych aspektov. Cena je stanovená iba na základy priamych nákladov, a teda nie je možné zohľadniť náklady životného cyklu daného výrobku, resp. služby. Pri tejto metóde neexistuje priestor pre inovácie. Preto by metóda hodnotenia na základe ceny mala byť použitá len v prípadoch, kedy tieto nevýhody nie sú pre zadávanú zákazku relevantné.³¹

Najnižšia cena, resp. cena ako kritérium hodnotenia ponúk je vhodná v prípadoch kedy definícia predmetu plnenia v súťažných podkladoch zaisťuje, že ponúkané tovary alebo služby budú z hľadiska úžitkových vlastností rovnaké, teda budú napĺňať minimálnu úroveň nutnú pre splnenie cieľov obstarávateľa. Nie je ekonomicky racionálne zvyhodňovať tých dodávateľov, ktorí ponúknu vyššiu úroveň úžitkových vlastností, ako napríklad kratšiu dobu dodania alebo vyššiu rýchlosť tlače a podobne, ak zadávateľovi vyššia kvalita neprináša dodatočný úžitok pri dosahovaní cieľov verejnej zákazky. Príkladmi na použitie tejto metódy môžu byť nákupy tovarov, ktoré sú hotové a štandardizované (napríklad papier, kde sa stanoví farba, a váha papiera, jeho vhodnosť do tlačiarne a pod.), nákup služieb, ktoré sú podrobne špecifikované (napr. upratovanie, kedy zadávateľ jasne stanoví, aké miestnosti a akým spôsobom majú byť upratané), nákup jednoduchých stavebných prác s jasnými technickými požiadavkami.

Pri použití tejto metódy je vhodné, aby zadávateľ svoje požiadavky na kvalitu plnenia jasne špecifikoval a čo možno najkonkrétnejšie popísal požadované oblasti. Tým docieli to, že medzi jednotlivými ponukami nebude v oblasti kvality významný rozdiel a bude racionálne voliť podľa ceny. V takýchto prípadoch je nutné dať si pozor v prípadoch, že je metóda hodnotenia pomocou ceny zvolená i za situácie, kedy nie je vhodná, môže byť výsledkom veľmi nízka, v extrémnych prípadoch až dumpingová cena (cena, ktorá nestačí ani na pokrytie jeho nákladov na realizáciu verejnej zákazky). Tomu potom často zodpovedá aj nízka kvalita vykonaných prác, poskytovaných služieb či dodaných produktov, v dôsledku čoho zadávateľovi vzniknú dodatočné náklady vo forme

³¹ MEHEŠ, M. a STAŠKOVÁ, S., *Identification of problems of public procurement in Slovak Republic. Trends in application of statistical methods for quality improvement VII.*

výdavkov na opravy či úpravu riešení, obstaranie úplne nového predmetu plnenia alebo riešenia sporov.³²

Cenové hľadisko prevažujúce nad hodnotením kvality sa môže z krátkodobého hľadiska javiť ako výhodné (vzhľadom na úsporu verejných finančných prostriedkov), avšak z dlhodobého hľadiska sa môže u špecifických predmetov plnenia (napr. odborných služieb) dôjsť k neefektívnemu nakladaniu s verejnými prostriedkami (vznik dodatočných nákladov). Ak (verejný) obstarávateľ uvažuje o zvolení metódy hodnotenia na základe najnižšej ceny, mal by zvážiť možné rizika spojené s plnením predmetu verejnej zákazky a prípadné náklady riešenie neočakávaných situácií.³³

2.2 Určovanie váh jednotlivých kritérií

Ak sa (verejný) obstarávateľ rozhodne v danom verejnom obstarávaní použiť viac kritérií, musí všetkým zvoleným kritériám prideliť (určiť) relatívnu váhu. Tak ako mu to prikazuje zákon o verejnom obstarávaní v § 44 ods. 10.

„Verejný obstarávateľ a obstarávateľ musia každému z kritérií, okrem najnižšej ceny, určiť ich relatívnu váhu, ktorú možno vyjadriť určením intervalu s príslušným maximálnym rozpätím. Relatívnu váhu jednotlivých kritérií uvedie:

- a) Verejný obstarávateľ v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, v súťažných podkladoch alebo vo výzve na predkladanie ponúk, alebo v informatívnom dokumente.
- b) Obstarávateľ v oznámení použitom ako výzva na súťaž, vo výzve na potvrdenie opätovného záujmu podľa § 88 ods. 3, vo výzve na predkladanie ponúk, vo výzve na rokovanie alebo v súťažných podkladoch.³⁴

Určovanie váh jednotlivým kritériám nemusí byť vždy jednoduchým krokom. Na zvolenie správnych pomerov jednotlivých kritérií smerujúcich k získaniu tých najvhodnejších tovarov, služieb alebo prác pre daného (verejného) obstarávateľa, je

³² ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK – PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA, ISBN 978-92-79-51751-8, doi: 10.2776/022984. Dostupné online:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_cs.pdf

³³ TRIZULIAK, T., *Verejné obstarávanie od 1.6.2017*. In Poradca. Žilina: Poradca, 2017.

³⁴ §44 ods. 10 zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

potrebná kvalitná ekonomická analýza. Na základe tejto analýzy sa môže potom (verejný) obstarávateľ rozhodnúť pre jednotlivé váhy. Tento proces je dôležitý z toho hľadiska, že rozdielne nastavené váhy alebo pomery jednotlivých kritérií, môže na konci procesu obstarávania spôsobiť rozdielne výsledky.

Ešte pred samotným určením váh kritérií je náročné vôbec zvoliť, ktoré kritériá sa budú používať. Výber kritérií má veľmi výrazný vplyv na celkový výsledok obstarávania. Pre (verejných) obstarávateľov je výber tých správnych kritérií komplikovaným procesom. Samotné rozhodovanie pri viacerých variantoch je otázkou nielen verejného obstarávania, ale aj rôznych iných odvetví. Vo všeobecnosti pri procese rozhodovania pri viacerých kritériách, aby bol výsledok čo možno najkvalitnejší, mal by tento súbor kritérií spĺňať určité požiadavky medzi ktoré môžeme zaradiť:

- úplnosť - znamená, že na základe súboru kritérií sme schopní posúdiť naplnenie cieľa riešeného problému,
- merateľnosť – vyjadruje, že sme na základe každého kritériá schopní určiť dôsledky jednotlivých variant a vďaka nim varianty usporiadať,
- operacionalita – každé kritérium musí byť jasne definované a zrozumiteľné,
- neredundancia – teda každé kritérium zohľadňuje inú časť problému, vzájomne sa neprekrývajú,
- minimálny rozsah – to znamená, že rozhodovacieho procesu by sa malo zúčastniť toľko kritérií, aby na ich základe bolo možné rozhodnúť o naplnení cieľa, ale zároveň iba toľko kritérií, koľko je nutných na rozhodnutie, čím sa zjednodušuje celý rozhodovací proces,
- dekomponovateľnosť – umožňuje zjednodušenie (rozloženie) rozhodovacieho problému na základe kritérií na jednoduchšie úlohy.³⁵

Kritériá musíme rozlišovať z viacerých hľadísk. Z hľadiska preferencií môžeme kritériá deliť na kritériá s rastúcou preferenciou, pri ktorých je preferovaná vyššia hodnota pred nižšou, a kritériá s klesajúcou preferenciou, kde je preferovaná nižšia hodnota pred vyššou (napr. cena). Z hľadiska spôsobu vyjadrenia dôsledkov variant vzhľadom ku kritériám rozlišujeme kvantitatívne kritériá, kde dôsledky variant nadobúdajú číselné

³⁵ FOTR, J., PÍŠEK, M., Exaktní metody ekonomického rozhodování. Praha: Academia. 1986

hodnoty, a kvalitatívne kritériá, pri ktorých sú dôsledky variant popísané najčastejšie slovne alebo môžu byť tiež vyjadrené vizuálnymi prostriedkami (napr. farba).³⁶

Hodnotenie variant by sme mali vedieť subsumovať pod jednu z troch stupníc. Prvú nazveme normálna, pri nej sme schopní vyjadriť iba to, či sa jednotlivé dôsledky rôznych variant rovnajú alebo nie. Takže môžeme povedať, že obe varianty kritérií sú rovnako dobré alebo nie, no nemôžeme ich usporiadať. Druhá, ordinálna, ktorá môže mať podobu intervalovej alebo pomerovej stupnice. Pri oboch stupniciach musí byť zadaná nejaká jednotka merania. Intervalová stupnica má stanovený začiatok a sme na nej schopní určiť, o koľko sa varianty líšia pri danej jednotke merania, teda o koľko je jeden variant horší ako iný. Pri pomerovej stupnici je ale začiatok daný prirodzene a vyplýva z vlastností meraného kritéria. Na základe tejto stupnice vieme povedať koľkokrát je jeden variant lepší ako iný.³⁷

Na určenie váh jednotlivých kritérií je možné použiť viacero spôsobov. Pri všetkých spôsoboch určovania váh musí mať (verejný) obstarávateľ na pamäti svoj cieľ, ktorý chce daným obstarávaním dosiahnuť a rovnako tak všetky zásady verejného obstarávania.

V nasledujúcich podkapitolách uvedieme metódy určenia váh kritérií. Uvádzame iba niektoré, v praxi je možné sa stretnúť s viacerými možnosťami, nami uvedené možnosti sú však všeobecne najčastejšie využívané.

2.2.1 *Metóda poradia*

Prvá metóda, ktorú možno využiť na určenie váh jednotlivým kritériám je metóda poradia. Metóda poradia spočíva v zoradení jednotlivých kritérií od najvýznamnejšieho po menej významné, kde sa najvýznamnejšiemu kritériu priradí najviac bodov a následne sa zostupne pridelí počet bodov ostatným kritériám. Samotný spôsob sa môže javiť ako veľmi jednoduchý, no nie vždy je možné určiť dôležitosť jednotlivých kritérií. Takéto rozhodovanie by mohlo byť samostatnou disciplínou verejného obstarávania, na ktorú by sa dali analogicky využiť postupy rozhodovania AHP a metóda DEA, využívané

³⁶ RAMÍK, J., Analytický hierarchický proces (AHP) a jeho využití v malém a středním podnikání. Karviná: Slezká univerzita. 2000

³⁷ FOTR, J., PÍŠEK, M., Exaktní metody ekonomického rozhodování. Praha: Academia. 1986

napríklad v matematike, ale aj v iných odvetviach. Rozhodovanie o kritériách sme rozobrali v časti 2.2. Na túto metódu navádza aj zákonodarca ustanovením § 44 ods. (11), ktoré hovorí, že ak nemožno z preukázateľných dôvodov určiť relatívnu váhu jednotlivých kritérií, verejný obstarávateľ a obstarávateľ ich majú uviesť v zostupnom poradí dôležitosti.³⁸ V takých prípadoch je potom možno lepšie pristúpiť k iným metódam.³⁹

2.2.2 *Bodovacia metóda*

Takou metódou môže byť práve bodovacia metóda. Podstatou bodovacej metódy sú posudky odborníkov (expertov), ktorí každému kritériu pridelia počet bodov zo stanoveného intervalu (napr. 0 – 10, alebo 0 – 100). Počet bodov pridelených konkrétnemu kritériu od všetkých odborníkov (expertov) sa sčíta. Podiel počtu bodov jednotlivých kritérií na celkovom počte bodov za všetky kritéria je relatívnou váhou kritéria.⁴⁰

2.2.3 *Metóda alokácie 100 bodov*

Ďalšou, najčastejšie používanou metódou, je metóda alokácie určitého počtu bodov, spravidla 100. Táto metóda spočíva v rozdelení stanoveného počtu bodov medzi jednotlivé kritériá. Počet bodov získaných každým kritériom predstavuje jeho relatívnu váhu. Je to veľmi podobná a blízka metóda s predchádzajúcim druhom metódy. Pri následnom hodnotení ponúk uchádzačov sa môžu premietnuť do výsledku aj tie najmenšie rozdiely medzi jednotlivými kritériami. V tom môžeme nájsť výhodu oproti metóde poradia, nakoľko aj malý rozdiel v dôležitosti vieme premietnuť do pridelených bodov.⁴¹

³⁸ § 44 ods. (11) zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁹ GARAJ, M., M. E. A. T. kritériá – aký je najlepší pomer ceny a kvality?. In VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní. Veľká Lehota: Adams Alliance s.r.o, 2017-. Ročník 1, č. 6-7, s. 38.

⁴⁰ Tamže.

⁴¹ GARAJ, M., M. E. A. T. kritériá – aký je najlepší pomer ceny a kvality?. In VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní. Veľká Lehota: Adams Alliance s.r.o, 2017-. Ročník 1, č. 6-7, s. 38 – 39.

2.2.4 Pravidlá uplatnenia jednotlivých kritérií

To či, a ako bude uchádzač vo verejnom obstarávaní úspešný závisí nielen od kritérií a relatívnej váhy jednotlivých kritérií, ale aj od pravidiel na uplatnenie kritérií. Tieto pravidlá môžu byť absolútne a relatívne. Absolútne pravidlá na uplatnenie kritérií sú také, ktoré nie sú závislé na konkurenčných ponukách. Naopak relatívne pravidlá sú závislé na konkurenčných ponukách. Teda relatívne pravidlá na uplatnenie kritérií sú závislé na najlepšej resp. najhoršej alebo priemernej ponuke. Pri absolútnych pravidlách, ktoré sú nezávislé od konkurenčných ponúk, si môže uchádzač dopredu vypočítať aký počet bodov za svoje predložené návrhy získa.

Toto boli príklady akým spôsobom je možné určiť váhu jednotlivých kritérií, ktoré sme vybrali. V ďalšej podkapitole sa budeme venovať takým kritériám, ktoré nesmú byť kritériom na vyhodnocovanie ponúk.

2.3 Čo nesmie byť kritériom na vyhodnocovanie ponúk

Voľba kritérií, ktoré sa pri verejnom obstarávaní použijú, je ponechaná na konkrétneho verejného obstarávateľa. Obstarávatelia však pri tejto voľbe nemajú úplnú voľnosť, sú obmedzení odsekom 12 § 44 Zákona o verejnom obstarávaní, ktorý demonštratívne stanovuje čo nesmie byť kritériom na vyhodnocovanie ponúk. Hlavným dôvodom vylúčenia niektorých kritérií je skutočnosť, že okolnosti, z ktorých tieto kritériá vychádzajú nemusia nikdy nastať, a preto je nespravodlivé o ne súťažiť. Použitie týchto kritérií by v praxi spôsobovalo aplikačné problémy. Subjekty by boli navádzané v návrhoch na plnenie kritérií s cieľom získať maximálny počet bodov, uvádzať aj 100 ročnú dĺžku záručnej doby, pokuty vo výške miliónov eur a podobne. Obstarávatelia si však zabezpečovacie inštitúty alebo dĺžku záruky môžu zakotviť do zmluvných ustanovení.

Kritériom na vyhodnotenie ponuky nesmie byť najmä:

- Dĺžka záruky
- Podiel subdodávok

- Inštitúty zabezpečujúce zmluvné plnenie ⁴²

Nakoľko tento zápis nie je vyčerpávajúci môžu to byť aj rôzne iné kritériá, ako napríklad výška zmluvnej pokuty, zmluvných záruk, výška zádržného (ako inštitúty zabezpečujúce zmluvné plnenie). Je dôležité dodať, že ak by verejný obstarávateľ resp. obstarávateľ využil ako kritérium na vyhodnotenie ponúk kritérium vylúčené odeskom 12 spomínaného paragrafu⁴³ dopustil by sa správneho deliktu podľa § 182 ods. 2 písm. l. a môže mu byť uložená pokuta vo výške od 500 do 30 000 € v závislosti najmä od povahy, závažnosti, spôsobu a následkov porušenia povinnosti.⁴⁴

V rámci jednotnej úpravy verejného obstarávania Európskej únie dochádza v členských štátoch k odlišným výsledkom využívania iných kritérií hodnotenia ponúk, ako je len cena. V nasledujúcej časti rozoberieme štatistiku využívania jednotlivých kritérií na Slovensku a tiež v vo vybraných krajinách EÚ. Zároveň sa budeme venovať tomu, ako by sa malo využívanie viacerých kritérií vzhľadom na nastavený legislatívny trend uberať.

2.4 Štatistika využívania jednotlivých kritérií a predpoklad využívania kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka v budúcnosti

V budúcnosti je predpoklad (ale môžeme to nazvať aj cieľ), že sa kritériá na vyhodnocovanie ponúk budú využívať v primeranejších vzájomných podieloch. Nákladovú efektívnosť, ako svoje kritérium bude (by malo) využívať približne 5,1 % verejných obstarávateľov a obstarávateľov, najnižšiu cenu približne 50,4 % a Ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku 44,5 % verejných obstarávateľov a obstarávateľov. Teda takmer polovica obstarávateľov už nebude používať vo verejnom obstarávaní kritérium najnižšej ceny. Čo je v značnom rozpore so situáciou v súčasnej praxi, keď v rokoch 2014 a 2015 v prípade nadlimitných zákaziek približne 83 %

⁴² § 44 ods. (12) zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴³ § 44 zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴⁴ GRIGA, M., a TKÁČ, J., 2016. *Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár*. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. 565 s.

zákaziek malo ako hodnotiace kritérium najnižšiu cenu. Ak by sme šli ešte viac do minulosti, tak v rokoch 2012 a 2013 ich bolo dokonca 90 %.⁴⁵

V rozpore s uvedenou hypotézou je aj vyjadrenie predsedu Úradu pre verejné obstarávanie Miroslava Hliváka, ktorý spolu s ďalšími zástupcami úradu diskutovali s expertmi z oblasti verejného obstarávania a stavebníctva na konferencii „Iné kritériá ako najnižšia cena vo verejnom obstarávaní v oblasti stavebníctva“, ktorú dňa 7. novembra 2017 zorganizoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci so Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Asociáciou pre rozvoj infraštruktúry, za podpory Úradu pre verejné obstarávanie, kde sa predseda ÚVO vo svojom príhovore vyjadril, že: „V roku 2016 – podľa informácií publikovaných Európskou úniou – sa Slovenská republika umiestnila na chvoste všetkých členských štátov, keď až 85 % zákaziek bolo zadanych na základe najnižšej ceny. Pre porovnanie, v Írsku a vo Francúzsku uvedený podiel predstavuje iba 5 %, v Holandsku 10 % a v Rakúsku, či Nemecku približne 50 %. Nelichotivá siedma pozícia od konca, je jasným signálom, že oblasť využívania iných kritérií ako najnižšia cena, je jedným z hlavných cieľov, ktoré budeme prioritizovať.“⁴⁶ Z tohto vyjadrenia vyplýva to, čo sme už skôr uvádzali. Používanie iných, resp. viacerých kritérií ako najnižšia cena je v slovenskej obstarávateľskej verejnosti neobľúbená a nevyužívaná. Toto nevyužívanie plynie z viacerých dôvodov, z ktorých sme už viacero uviedli skôr v tejto práci.

Pre lepšie dokreslenie tejto situácie uvádzame štatistiku Úradu pre verejné obstarávanie za rok 2016. V tomto roku sa kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka použilo v 8,4 % postupoch v hodnote 671,813 mil. eur. V 91,6 % z počtu ukončených postupov v hodnote 3 712,730 mil. eur obstarávateľské subjekty použili kritérium najnižšej ceny. Podľa druhu zákaziek bolo kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka v najväčšom počte použité pre stavebné práce, a to v 66,0 % prípadoch. Najvyššiu zmluvnú hodnotu v tejto kategórii dosiahli služby, a to 63,5 %. Kritérium najnižšej ceny bolo najviac uplatnené takisto pri stavebných prácach, a to v 55,3 % postupov. Najvyššiu zmluvnú hodnotu tejto kategórii dosiahli taktiež stavebné práce, a to 47,7 % z hodnoty

⁴⁵ ZACHAR, J., Verejné obstarávanie po novom. Poradca. Žilina: Poradca, 2016, 21(10), 217-296. ISSN 1335-1583.

⁴⁶ Príhovor predsedu ÚVO na konferencii „Iné kritériá ako najnižšia cena vo verejnom obstarávaní v oblasti stavebníctva“, ktorú dňa 7. novembra 2017 zorganizoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci so Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Asociáciou pre rozvoj infraštruktúry, s podporou Úradu pre verejné obstarávanie. Dostupné online: <https://www.uvo.gov.sk/vsetky-temy-4e3.html?id=260>; citované dňa: 03. 03. 2018.

zákaziek. V najväčšej miere využívali kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka aj kritérium najnižšej ceny verejní obstarávatelia. Z vyššie uvedeného počtu, kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka využili verejní obstarávatelia v 86,0 % ukončených postupoch, obstarávatelia v 5,2 % a iné subjekty 8,8 % postupoch. Kritérium najnižšej ceny využili verejní obstarávatelia v 80,8 ukončených postupoch, obstarávatelia v 3,4 % postupoch a iné subjekty v 15,8 % postupoch.⁴⁷

Z uvedeného vyplýva už notoricky známy a veľakrát opakovaný fakt, že iné resp. viaceré kritériá ako je cena na Slovensku využívané nie sú a ak aj sú, tak v minimálnom rozsahu. Dôvody prečo je to tak budú viacerí hľadať, ako je na v našich pomeroch zvykom, v nedostatočnej respektíve zle nastavenej legislatíve. A to aj napriek tomu, že v ostatných členských štátoch Európskej únie, ktoré sa rovnako ako Slovenská republika riadia aj právom EÚ, je využívanie kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka výrazne vyššie. Je však pravdou, že medzi úpravou tejto oblasti v našej legislatíve a v legislatíve EÚ sú rozdiely. Na tieto rozdiely poukážeme v ďalšom texte.

2.5 Rozdielny postoj Práva EÚ a Slovenskej legislatívy

Európska únia prijatím nových smerníc k verejnému obstarávaniu v roku 2014 urobila výrazný krok k zlepšeniu a k zefektívneniu verejného obstarávania na celoeurópskej úrovni. Slovenská normotvorba reagovala na dané smernice prijatím nového zákona o verejnom obstarávaní v roku 2015, ktorý nadobudol účinnosť v roku 2016. Hoci tento zákon mal slúžiť na transponovanie spomínaných smerníc do nášho právneho poriadku, nájdu sa medzi týmito dvomi právnymi úpravami mierne rozdiely.

2.5.1 Postoj práva EÚ

Verejné obstarávanie sa riadi Smernicami EP a Rady 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ, podľa ktorých „zákazky by sa mali zadávať na základe objektívnych kritérií, ktoré zabezpečujú dodržiavanie zásad transparentnosti, nediskriminácie a rovnakého

⁴⁷ Štatistika verejného obstarávania za rok 2016, dostupné online: <https://www.uvo.gov.sk/informacny-servis/statistika-procesu-verejneho-obstaravania/2016-5c9.html>; dňa 10. 04. 2018.

zaobchádzania, a to so zreteľom na zabezpečenie objektívneho porovnania relatívnej hodnoty ponúk s cieľom určiť, za podmienok efektívnej hospodárskej súťaže, ktorá ponuka je ekonomicky najvýhodnejšou ponukou. Malo by sa výslovne stanoviť, že ekonomicky najvýhodnejšia ponuka by sa mala posudzovať na základe najlepšieho pomeru ceny a kvality, čo by malo vždy zahŕňať prvok ceny alebo nákladov. Rovnako by sa malo spresniť, že takéto posúdenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky by sa mohlo tiež vykonať len na základe cenovej alebo nákladovej efektívnosti.⁴⁸ Spomínané smernice otvárajú možnosť, resp. k nej aj nepriamo navádzajú, aby členské štáty s cieľom podporiť orientáciu verejného obstarávania viac na kvalitu, mohli, ak to považujú za vhodné, obmedziť alebo dokonca zakázať používanie výlučne ceny alebo výlučne nákladov na posúdenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Cieľom ekonomicky najvýhodnejšieho nákupu podľa metodiky MEAT je hľadanie optimálnej kombinácie funkčných parametrov výrobku, nákladov na údržbu, servisu a optimálnej ceny. S ohľadom na konkrétnu zákazku je možné definovať celý rad parametrov, ktoré by mal budúci výrobok spĺňať. Ako už bolo spomínané, je možné zaradiť ekologické či sociálne faktory. Cena je významným rozhodovacím parametrom, ale nemôže byť jediným kritériom zákazky. Rozšírenie rozhodovania pri zákazkách podľa smernice 2014/24/EÚ na viacero parametrov zaistí vyššiu udržateľnosť a kvalitu.⁴⁹

2.5.2 „Postoj“ slovenskej legislatívy

Kým smernice 2014/23/EÚ a 2014/24/EÚ favorizujú ako kritérium na vyhodnotenie ponúk najlepší pomer ceny a kvality, v našej právnej úprave, podľa Grigu a Tkáča, autorov komentáru k zákonu o verejnom obstarávaní, je kritérium najnižšej ceny postavené na roveň s kritériami najlepšieho pomeru ceny a nákladov, použitím prístupu nákladovej efektívnosti, a to najmä nákladov počas životného cyklu. Je výlučne na verejnom obstarávateľovi, aký model na vyhodnocovanie kritérií si vyberie. Napriek skutočnosti, že zákonodarca nefavorizuje legislatívne najlepší pomer ceny a kvality, jeho využívanie by malo vychádzať z princípu dobrého a starostlivého hospodára, nakoľko najlacnejšie, nie vždy musí znamenať dostatočne kvalitné. Na druhej strane však nie je

⁴⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní.

⁴⁹ GRIGA, M., a TKÁČ, J., 2016. *Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár*. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. 568 s.

v súlade s princípom hospodárnosti vynakladania zdrojov hľadanie top produktu v prípadoch ak postačuje pre naplnenie potrieb obstarávateľov bežný štandard.⁵⁰

Táto kapitola bola venovaná teoretickému vymedzeniu používania kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, s variantmi kritérií na vyhodnocovanie ponúk, s metódami stanovenia váh kritérií ale aj s príkladmi najčastejšieho využívania konkrétnych kritérií. V poslednej kapitole uvedieme ako s danými teoretickými poznatkami pracovať a využiť ich pri konkrétnych zákazkách.

⁵⁰ Tamže.

3 REÁLNY PRÍKLAD VYUŽITA

Do tohto bodu naša práca teoreticky vymedzovala a hodnotila problematiku ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. V tejto tretej a zároveň poslednej kapitole uvedieme príklady využitia takéhoto hodnotenia zákaziek.

3.1 Vzorový (ilustračný) príklad

Vychádzajúc z už uvedených teoretických poznatkov uvádzame vzorový príklad s využitím dvoch kritérií na hodnotenie ponúk, kde bude názorne ukázaný postup pri hodnotení takejto zákazky.

Sme v situácii kde budeme zohľadňovať okrem ceny (C) aj lehotu dodania (D). Váhu daných kritérií určíme tak, že cena má 80 bodov a lehota dodania 20 bodov.

Na danú zákazku sa prihlásili s ponukami dvaja uchádzači (U1 a U2).

Prvý uchádzač predložil ponuku s cenou 90 000 € a lehotou dodania 30 dní.

Druhý uchádzač predložil ponuku s cenou 60 000 € a lehotou dodania 60 dní.

Budeme postupovať podľa vzorca: $H = \frac{C \text{ alebo } D \text{ min}}{C \text{ alebo } D \text{ hodnotená}} \times \text{váha}$

Výpočet pre ponuku prvého uchádzača:

- Kritérium cena: $C1 = \frac{60\,000}{90\,000} \times 80 = 53,34$ bodov
- Kritérium lehota dodania: $D1 = \frac{30}{30} \times 20 = 20$ bodov
- Celkový počet bodov: $U1 = C1 + D1 = 53,34 + 20 = 73,34$

Výpočet pre druhého uchádzača:

- Kritérium cena: $C2 = \frac{60\,000}{60\,000} \times 80 = 80$ bodov
- Kritérium lehota dodania: $D2 = \frac{30}{60} \times 20 = 10$ bodov
- Celkový počet bodov: $U2 = C2 + D2 = 80 + 10 = 90$ bodov

Poradie uchádzačov:

1. miesto (vít'az)	U2	90 bodov
2. miest	U1	73,33 bodov

Poznámky:

- uvedené výpočty platia pri kritériách s klesajúcou povahou (teda kde nižšie je lepšie), ako napríklad cena, lehota dodania. Pri kritériách s rastúcou povahou (kde vyššie je lepšie), ako napríklad počet vyrobených alebo dodaných výrobkov za hodinu/deň/mesiac, je potrebné vymeniť čitateľ s menovateľom.
- Stanovenie necenových kritérií by sa vo všeobecnosti malo ekonomicky kvantifikovať a vysvetliť. Je nutné ekonomicky prepočítať váhy jednotlivých kritérií a odôvodniť prečo má dané kritérium určitý počet bodov.

Na uvedenom príklade vidíme situáciu kedy uchádzač, hoci uviedol najnižšiu cenu, nebol úspešný. (Verejný) obstarávateľ sa rozhodol znášať vyššiu vstupnú cenu, vďaka čomu získal možnosť rýchlejšieho dodania predmetu obstarávania. Daný (verejný) obstarávateľ zhodnotil, že v tejto situácii je ochotný zniesť vyššiu cenu, kvôli potrebe disponovať s finálnym produktom skôr, čo mu v konečnom dôsledku mohlo ušetriť finančné prostriedky. Dané tvrdenie vysvetlíme na príklade.

Predstavme si situáciu, kde spoločnosť podniká v prenajatých priestoroch. Táto spoločnosť sa rozhodla, že si dá vybudovať svoje nové vlastné priestory a teda na túto zákazku vyhlásila verejné obstarávanie. Pri vyberaní ekonomicky najvýhodnejšej ponuky musí táto spoločnosť brať do úvahy viaceré faktory. Tu sa práve môžeme dostať do situácie z vyššie uvedeného príkladu, kedy by pre túto spoločnosť bolo ekonomicky výhodnejšie zniesť vyššiu cenu ale mať k dispozícii priestory skôr, nakoľko počas obdobia kým sa nové priestory budú budovať, musí táto spoločnosť uhrádzať nájom za aktuálne priestory. Teda ak sa presťahujú do nových priestorov skôr, ušetria náklady na nájom za dané obdobie.

Podobných príkladov môžeme nájsť viacero. V druhej časti tejto kapitoly však uvidíme skutočnú situáciu, kedy bolo využitých viacero kritérií slovenským verejným obstarávateľom.

3.2 Reálny príklad

Využite viacerých kritérií v slovenskej praxi, ako sme už viackrát uviedli, nie je veľmi časté. Európska únia sa snaží o vyššie percentá vyžívania kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka vo svojich členských štátoch. Smernicami 23 a 24 z roku 2014, ktoré nahradili smernice z roku 2004, Európska únia vyslala jasný signál členským štátom akým smerom sa má verejné obstarávanie v rámci Európskej únie uberať. Úrad pre verejné obstarávanie Slovenskej republiky prostredníctvom svojho nového predsedu odkazuje, že využívanie viacerých kritérií ako je len najnižšia cena je jedným z hlavných cieľov úradu.

Na podporu uvedených skutočností uvádzame reálny prípad z praxe využívania kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka (multikritériálneho hodnotenia). Pri tomto príklade vychádzame z postupov uvedených vo vzorom príklade.⁵¹ Ide o verejné obstarávanie Dopravného podniku Bratislava, akciová spoločnosť, konkrétne o zákazku s názvom: „Nákup autobusov do 18,8 m pre Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť.“⁵²

Dopravný podnik ako obstarávateľ⁵³ vyhlásil zákazku na nákup 32 trojnápravových autobusov s celkovou obsaditeľnosťou minimálne 130 cestujúcich a s dĺžkou maximálne 18,8 m. Predpokladaná hodnota zákazky bola stanovená na 10 527 000,00 EUR bez DPH.

Kritériá na vyhodnotenie ponúk boli obstarávateľom stanovené nasledovne:

- lehota dodania predmetu zákazky, s relatívnou váhou 6 bodov,
- maximálna celková obsaditeľnosť autobusu, pričom podiel miest na sedenie z celkového počtu miest musí byť najmenej 25 %, s relatívnou váhou 3 body,
- počet miest na sedenie (bez sklápacích sedadiel) z počtu všetkých miest (bez sklápacích sedadiel) autobusu, s relatívnou váhou 3 body,

ako kritériá kvality, a

- celková cena autobusov spolu, s relatívnou váhou 80 bodov
- prevádzkové náklady na spotrebu energie, s relatívnou váhou 8 bodov,

⁵¹ Časť 3.1

⁵² Vyhlásené vo Vestníku č. 26/2017 s názvom 1276 – MST, zo dňa 06. 02. 2017

⁵³ Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ako kritériá ceny.

Na danú zákazku sa prihlásili traja uchádzači s nasledovnými ponukami:

	Kritérium	Uchádzač č. 1	Uchádzač č. 2	Uchádzač č. 3	body
1.	Celková cena autobusov spolu (netto EUR)	12 816 585,- EUR	12 576 000,- EUR	12 282 304,- EUR	80 bodov
2.	Lehota dodania predmetu zákazky (počet kalendárnych mesiacov, zaokrúhlené na celé číslo smerom hore)	4 mesiace	8 mesiacov	4 mesiace	6 bodov
3.	Maximálna celková obsaditeľnosť autobusu, pričom počet miest musí byť najmenej 25 % (celková obsaditeľnosť 1 autobusu, zaokrúhlené na celé číslo)	148 miest / 1 autobus	141 miest / 1 autobus	144 miest / 1 autobus	3 body
4.	Počet miest na sedenie (bez sklápacích sedadiel) z počtu všetkých miest (bez sklápacích	40 ks	38 ks	43 ks	3 body

	sedadiel) autobusu				
5.	Prevádzkové náklady na spotrebu energie (netto EUR, zaokrúhlené na 2 desatinné miesta)	246 724 992,- EUR	264 464 179,20 EUR	7 462 144,- EUR	8 bodov

Výpočet ponuky Uchádzača č. 1:

	Kritérium	Výpočet	Body získané uchádzačom
1.	Celková cena autobusov spolu	$\frac{12\,282\,304}{12\,816\,585} \times 80$	76,67
2.	Lehota dodania predmetu zákazky	$\frac{4}{4} \times 6$	6
3.	Maximálna celková obsaditeľnosť autobusu, pričom počet miest musí byť najmenej 25 %	$\frac{148}{148} \times 3$	3
4.	Počet miest na sedenie z počtu všetkých miest autobusu	$\frac{40}{43} \times 3$	2,79
5.	Prevádzkové náklady na spotrebu energie	$\frac{7\,462\,144}{246\,724\,992} \times 8$	0,24
6.	Spolu		88,70

Výpočet ponuky Uchádzača č. 2:

	Kritérium	Výpočet	Body získané uchádzačom
1.	Celková cena autobusov spolu	$\frac{12\ 282\ 304}{12\ 576\ 00} \times 80$	78,13
2.	Lehota dodania predmetu zákazky	$\frac{4}{8} \times 6$	3
3.	Maximálna celková obsaditeľnosť autobusu, pričom počet miest musí byť najmenej 25 %	$\frac{141}{148} \times 3$	2,86
4.	Počet miest na sedenie z počtu všetkých miest autobusu	$\frac{38}{43} \times 3$	2,65
5.	Prevádzkové náklady na spotrebu energie	$\frac{7\ 462\ 144}{264\ 464\ 179,20} \times 8$	0,22
6.	Spolu		86,86

Výpočet ponuky Uchádzača č. 3:

	Kritérium	Výpočet	Body získané uchádzačom
1.	Celková cena autobusov spolu	$\frac{12\ 282\ 304}{12\ 282\ 304} \times 80$	80
2.	Lehota dodania predmetu zákazky	$\frac{4}{4} \times 6$	6
3.	Maximálna celková obsaditeľnosť autobusu, pričom počet miest musí byť najmenej 25 %	$\frac{144}{148} \times 3$	2,92

4.	Počet miest na sedenie z počtu všetkých miest autobusu	$\frac{43}{43} \times 3$	3
5.	Prevádzkové náklady na spotrebu energie	$\frac{7\,462\,144}{7\,462\,144} \times 8$	8
6.	Spolu		99,92

Poradie uchádzačov:

1. Uchádzač č. 3 s počtom bodov 99,92.
2. Uchádzač č. 1 s počtom bodov 88,70.
3. Uchádzač č. 2 s počtom bodov 86,86.

Vítaným uchádzačom sa teda stal Uchádzač číslo 3. s bodovým ziskom 99,2 bodu.

Na uvedenom príklade je demonštrovaná metóda alokácie 100 bodov, kde jednotlivé váhy kritérií boli stanovené obstarávateľom na základe jeho preferencií a požiadaviek na finálny produkt obstarávania. Daný príklad veľmi dobre ukazuje využitie kritéria ekonomicky najvýhodnejšia ponuka, ktorej sa venuje celá naša práca, v praktickom prípade z reality. Takéto obstarávanie môže byť príkladom pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov pri zadávaní podobných zákaziek. Využitie viacerých kritérií v tomto prípade bolo nevyhnutné. Nedokážeme si predstaviť akým spôsobom by dané verejné obstarávanie skončilo ak by bolo kritériom na vyhodnocovanie ponúk iba cenové kritérium, teda najnižšia cena. Riziká neželaného výsledku z obstarávania by sa dali eliminovať kvalitne nastavenými podmienkami účasti, avšak tým by obstarávateľ riskoval to, že sa do súťaže zapojí málo, resp. žiadny uchádzači.

V takýchto situáciách je preto najlepším riešením vyhodnocovanie ponúk na základe viacerých kritérií a týmito kritériami dosiahnuť pre obstarávateľa ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku.

ZÁVER

Témou tejto bakalárskej práce bolo kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka vo verejnom obstarávaní. Tento inštitút verejného obstarávania je relatívne mladý a stále je v procese vývinu, či už na úrovni slovenskej právnej úpravy, alebo úpravy na úrovni Európskej únie. Postupne sa však vyvíja a dostáva do popredia najmä na úrovni Európskej únie. Slovenská legislatíva a v nadväznosti na ňu slovenská prax zaostáva vo využívaní tohto inštitútu moderného verejného obstarávania. Práve aj na účel zvyšovania povedomia o tomto inštitúte vznikla táto práca.

V práci sme postupne vymedzili základný vývoj a rozsah verejného obstarávania na území Slovenskej republiky, ako jednu z významných oblastí verejnej správy. Slovenský právny poriadok prešiel výraznými zmenami najmä po zmene režimu a prechode hospodárstva na trhovo orientovanú ekonomiku. Druhým významným míľnikom v tomto ponímaní je aj neskorší vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, kde sa musela slovenská právna úprava prispôbiť potrebám tohto spoločenstva. Týmto zmenám sa musela prispôbovať aj oblasť verejného obstarávania.

Kritérium ekonomicky najvýhodnejšia ponuka predstavuje určitý cieľ, ktorý sa má dosiahnuť prostredníctvom kritérií na vyhodnocovanie ponúk. Vyhodnocovanie ponúk takýmto spôsobom má zaistiť obstarávateľovi, že za vynaložené prostriedky dostane pre neho ten najlepší variant. Neznamená to však, že musí ísť vždy o najnižšiu cenu, teda, že to čo je najlacnejšie, je aj ekonomicky najvýhodnejšie. Pri obstarávaníach je potrebné zohľadňovať viacero kritérií, ale cena je vždy jedno z nich. Pri hľadaní ekonomicky najvýhodnejšej ponuky v podmienkach slovenskej právnej úpravy narážame na viaceré pozitíva ale aj negatíva.

K hlavným pozitívam treba zaradiť väčšiu transparentnosť verejného obstarávania. Ak sa využívajú viaceré kritériá ako je len najnižšia cena a správne sa nastaví váhy jednotlivých kritérií, vtedy bude výsledok verejného obstarávania ekonomicky najvýhodnejšou ponukou pre obstarávateľa. Vyššia počiatočná investícia obstarávateľa pre neho v konečnom dôsledku zabezpečí najvyšší ekonomický prínos.

K negatívam je nutné zaradiť vyššiu byrokratickú náročnosť takéhoto obstarávania. Vyššie nároky sú kladené aj na pracovníkov v oblasti verejného

obstarávaní, ktorí musia byť pri pripravovaní verejného obstarávaní s viacerými hodnotiacimi kritériami dostatočne vzdelaní a kvalitní, aby dokázali verejné obstarávanie pripraviť správne. Uvedené negatíva natoľko odrádzajú obstarávateľov využívať viac kritérií, že sa Slovensko radí na chvost rebríčka krajín v Európskej únii.

Zo štúdia a práce s oblasťou verejného obstarávaní sme dospeli k názoru, že legislatívne počiny sa v ostatnom období uberajú správnym smerom a môžu tejto oblasti výrazne pomôcť vo svojej budúcnosti. Avšak je potrebné dodať, že ide najmä o právnu úpravu smerníc vydaných orgánmi Európskej únie. Hoci zákon číslo 343/2015 tieto smernice implementoval do nášho právneho poriadku, stále však vzniká priestor medzi úrovňou kvality verejného obstarávaní na Slovensku a inými, vyspelejšími krajinami Európskej únie.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje:

GRIGA, M., a TKÁČ, J. 2016. *Zákon o verejnom obstarávaní veľký komentár*. Bratislava: WoltersKulwer, 2016. 1259 s. ISBN 978-80-8168-454-8.

GRIGA, M., a TKÁČ, J. 2013. *Zákon o verejnom obstarávaní (Komentár)*. Bratislava: IURA EDITION, 2013. 853 s. ISBN 978-80-8078-661-8.

HAGER, B., 2013. *Zákon o verejnom obstarávaní: komentár*. Bratislava: Epos, 2013. 687 s. ISBN 9788056200070.

LEXA, J., 2010. *Zákon o verejnom obstarávaní v úplnom znení: (účinnom od 2.4.2010) : s výňatkami z dôvodových správ k zákonu č. 25/2006 Z.z., zákonu č. 503/2009 Z.z., zákonu č. 73/2010 Z.z., zákonu 129/2010 Z.z. : odkazy na judikatúru Európskeho súdneho dvora, citácie z rozhodnutí Úradu pre verejné obstarávanie, viac ako 300 praktických príkladov z praxe*. Bratislava: Beaumont, 2010. ISBN 9788097043551.

ZEMKOVÁ, J., a ŠINGLIAROVÁ, I. 2015. *Judikatúra vo veciach verejného obstarávania*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 383 s. ISBN 978-80-8168-219-3.

GRIGA, M., TKÁČ, J. 2010 *Judikatúra Súdneho dvora EÚ vo veciach verejného obstarávania*. Bratislava: Iura Edition, 2012.157 s. ISBN 9788080784928.

ÁRENDÁŠ, P., 2016. *Verejné obstarávanie jednoducho a rýchlo: prvý krok: nevyhnutná úroveň poznania problematiky [pre každého, kto realizuje verejné obstarávanie alebo sa k nemu vyjadruje : nový zákon o verejnom obstarávaní 2016 v metodicky a chronologicky usporiadaných schémach : zákon č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 438/2015 Z.z.]*. Nitra: Klient, 2016. 104 s. ISBN 9788097053703.

VLACH, J., a URSÍNY, D. 2007 *Ako dobre a správne verejne obstarávať*. Bratislava: Adin, s. r. o., 2007. 152 s. ISBN 978-80-89244-14-1.

MEHEŠ, M. a STAŠKOVÁ, S., *Identification of problems of public procurement in Slovak Republic. Trends in application of statistical methods for quality improvement VII.*

(2017): *reviewed proceedings of posts and abstracts from an 7. international scientific conference: 3.3.2017, Sosnowiec, Poland*. Košice: Katedra kvantitatívnych metód PHF EU: Katedra informačnej a jazykovej komunikácie PHF EU, 2017, 150 s. ISBN 978-83-65682-60-4

VLACH, J. a NEMEC, J. *Verejné obstarávanie vo väzbe na korupciu a transparentnosť*. Bratislava: Róbert Vico, 2001, 26 s. ISBN 8089041191.

FOTR, J., PÍŠEK, M., *Exaktní metody ekonomického rozhodování*. Praha: Academia. 1986

RAMÍK, J., *Analytický hierarchický proces (AHP) a jeho využití v malém a středním podnikání*. Karviná: Slezká univerzita. 2000

Články v časopisoch:

SOBOLIČ, M. Najnižšia cena nemusí byť jediný argument. In *Revue priemyslu: ľudia, manažment a hospodárstvo*. Bratislava: SON MEDIA, 2016, 10(10), 72-75. ISSN 1336-9857.

ZACHAR, J. Verejné obstarávanie po novom. In *Poradca*. Žilina: Poradca, 2016, **21**(10), 217-296. ISSN 1335-1583.

ZACHAR, J. Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní s komentárom. In *Poradca*. Žilina: Poradca s. r. o., 2015. 416 s. ISSN 1335-1583.

JAŠKO, J. Verejné obstarávanie. Práce a mzdy bez chýb, pokút a penále. In *Poradca*. Žilina: Poradca, 2017, **12**(2), 80-84. ISSN 1337-060X.

GARAJ, M., M. E. A. T. kritériá – aký je najlepší pomer ceny a kvality?. In *VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní*. Veľká Lehota: Adams Alliance s. r. o, 2017-. Ročník 1, č. 6-7, ISSN 2453-8078.

BORŽÍK, M., M. E. A. T: kritériá – cesta ku kvalitnejšiemu nakupovaniu? In *VO v kocke: odborný časopis o verejnom obstarávaní*. Veľká Lehota: Adams Alliance s. r. o, 2017-. Ročník 1, č. 5, ISSN 2453-8078.

HRIVNÁČKOVÁ, A., DOROCIÁKOVÁ, E. a kol. 2016. *Manuál verejného obstarávania v kocke. Informácie, rady a praktické postupy pre obstarávateľov a dodávateľov*. Bratislava: FORUM. ISSN 1339-9500 + CD nosič.

TRIZULIAK, T., Verejné obstarávanie od 1.6.2017. In *Poradca*. Žilina: Poradca, 2017, 22(13), 215-296. ISSN 1335-1583.

ZACHAR, J., Verejné odstarávanie po novom. Verejná správa: školy, úrady, obce, kultúra, zdravotníctvo, rozpočtové, príspevkové, neziskové organizácie. In *Poradca*. Žilina: Poradca, 2016, 10(10), 78-86. ISSN 1337-0448.

ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK – PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA, ISBN 978-92-79-51751-8, doi: 10.2776/022984. Dostupné online:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_cs.pdf; citované dňa 07. 03. 2018.

Legislatívne dokumenty:

Zákon č. 343/2015 o Verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

Zákon č. 25/2006 o Verejnom obstarávaní

Obchodný zákonník

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EU

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EU

Dôvodová správa k zákonu č. 343/2015 o verejnom obstarávaní

Dôvodová správa k zákonu č. 25/2006 o verejnom obstarávaní

Zmluva o fungovaní Európskej únie

ZEÚ

Internetové zdroje:

<https://www.eipa.eu/>

Most economically advantageous tender (MEAT). Dostupné online: <https://www.felp.ac.uk/content/most-economically-advantageous-tender-meat>. Citované dňa 24. 02. 2018.

<http://simap.ted.europa.eu/web/simap/home>

Príhovor predsedu ÚVO na konferencii „Iné kritériá ako najnižšia cena vo verejnom obstarávaní v oblasti stavebníctva“, ktorú dňa 7. novembra 2017 zorganizoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci so Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Asociáciou pre rozvoj infraštruktúry, s podporou Úradu pre verejné obstarávanie. Dostupné online: <https://www.uvo.gov.sk/vsetky-temy-4e3.html?id=260>; citované dňa: 03. 03. 2018